

BIBLIOTEKSPLAN

för Boxholms bibliotek
Juni 2006

Bildtext

SAGA OCH AGNES

Vår nya biblioteksgris invigdes den 15 september 2004 med en riktig "grisfest". På vårt gamla bibliotek fanns en högt älskad biblioteksgris som tyvärr blev lågornas rov i biblioteksbranden 1995. Den grisen var mjuk och len av alla små och stora händer som klappat på den genom åren. Tack vare en donation kunde vi beställa en ny gris av konstnären Arne Fälth, som också tillverkat den första grisen. Vår nya gris – SAGA – fick sitt passande namn genom en namntävling bland våra låntagare. Saga har blivit minst lika populär som vår första gris. På bilden är det lilla Agnes Frid, en av alla våra unga besökare, som har en pratstund med Saga.

Biblioteksplan 2006-2007

Boxholms kommun

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	1
2. Syfte	
3. Styrdokument	
4. Övriga dokument	
5. Arbetsgång	
6. Historik.....	2
7. Nuläge	
8. Balanserade styrkort	
9. Behovsanalys och ansvarsfördelning	
10. Utvecklingsplaner.....	3
11. Strategi för framtiden.....	4
12. Biblioteken medverkar till utvecklingen av Boxholm	

Bilaga 1, Biblioteksstatistik

Bilaga 2, Bibliotekets styrkort

Bilaga 3, Folkbibliotekets utvecklingsplaner

Bilaga 4, Skolbibliotekets utvecklingsplan

Bilaga 5, Bibliotekslagen

Litteratur:

Biblioteksplaner – en idéskrift. Svensk biblioteksförning, 2001

Biblioteksplaner – från bibliotekslag till biblioteksplan. Svensk biblioteksförning, 2005

Stenquist, Bjarne: Är det på efterkälken Sverige åker? Lund, 2003

En god servicenivå i alla delar av landet. Hur bör målet följas upp och effektvärderas?

Glesbygdsverket, 2004.

Folkbiblioteken 2004 (Kulturen i siffror 2005:2), Kulturrådet

Biblioteksplan 2006-2007

Boxholms kommuns biblioteksverksamhet

1. Bakgrund

Boxholms bibliotek har av Kommunstyrelsen fått i uppdrag att utarbeta en plan för biblioteksverksamheten i kommunen. Biblioteksplan för Boxholms kommun 2006-2007 är en strategiskt övergripande plan som utgår från kommunmedborgarnas behov av biblioteksservice från förskoleåldern till pensionsåldern.

2. Syfte

- att genom ett politiskt förankrat dokument ge större tyngd åt bibliotekens verksamhet gentemot medborgarnas behov
- att ge en tydlig överblick över bibliotekens verksamhet och ansvarsfördelning
- att skapa beredskap för framtiden, utveckla och förbättra bibliotekens verksamheter
- att vara ett hjälpmedel vid utvärdering och uppföljning
- att vara till hjälp i det dagliga biblioteksarbetet

3. Styrdokument

- *Bibliotekslagen (SFS 1996:1596. Ändrad 2004:1261)* Se www.kulturradet.se
- *UNESCO:s Folkbiblioteksmanifest 1994/UNESCO:s Skolbiblioteksmanifest 1999.* Svenska Uneskorådets skriftserie 2/2000 Se www.unesco-sweden.org/dokument
- *Inriktningsmål för Boxholms kommun 2004-2006*

Bibliotekslagen har fr.o.m. 2005 fått ett tillägg om samarbete mellan bibliotek och att kommunerna ska anta planer för biblioteksverksamheten.

”Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.”

Ur UNESCO:s folkbiblioteksmanifest

4. Övriga dokument som utgör underlag för biblioteksplanen:

Kulturpolitiskt program för Boxholms kommun
Utredning Samverkan folkbibliotek och skolbibliotek
Handlingsplan för språklig utveckling
Rapport Samtalet som metod
Slutrapport IT-utveckling av bibliotek i Östergötland
Slutrapport Lära ut Internet på bibliotek
Verksamhetsplan Länsbibliotek Östergötland 2006
Bibliotekspolicy för Boxholms kommun

5. Arbetsgång

Arbetet med biblioteksplanen har utförts av bibliotekspersonalen i samverkan med olika företrädare för förskola, skola, studieförbund, äldreomsorg, övrig omsorg, näringsliv, allmänhet och med politikerna i kultur- och turismutskottet som referensgrupp. Styrgrupp har varit bibliotekschef Lena Johansson, biblioteksassistent Gen Larsson, skolchef Agneta Bergqvist och Boxholms kommuns kvalitetssamordnare Birgitta Palmqvist. Som grund för planen har en kartläggning av biblioteksbehoven gjorts genom intervjuer, samtal, fokusgrupp och enkäter. Länsbibliotek

Östergötland har medverkat vid samtal, fokusgrupp och intervjuer. Biblioteksplanen ska ses över varje år av styrgruppen i samråd med kultur- och turismutskottet.

6. Historik

Boxholms bibliotek brann ner till grunden natten mellan den 4:e och 5:e april 1995. Under återuppbyggnaden arbetade bibliotekspersonalen i barack bakom gamla kommunhuset och köpte biblioteksservice från Tranås bokbuss. Huvudbibliotek blev Strålnäs bibliotek. Den 16 maj 1997 invigdes Boxholms nya bibliotek i det nya kommunhuset med perfekt läge på Torget i Boxholm. Grunden i mediebeståndet utgjordes av de 7 000 böcker som flyttades från biblioteksfilialen i Strålnäs och från de bokgåvor som strömmade in från bibliotek och författare i hela landet. Strålnäs filialbibliotek lades ner den 1 mars 1997. Idag är målsättningen ett mediebestånd på cirka 20 000 medier av olika slag. Informationssökning på Internet och i olika databaser spelar allt större roll.

7. Nuläge

Biblioteksstrukturen i Boxholm består idag av ett huvudbibliotek och en utlåningsstation i Rinna. Stenbockskolan har ett skolbibliotek bemannat av en bibliotekarie på 25 % och Åsbo skola har ett skolbibliotek med en ansvarig lärare. Personalstyrkan på kommunbiblioteket består av en bibliotekschef och tre biblioteksassistenter på heltidstjänster och en barnbibliotekarie på 25 %, varav 10 % barnkulturansvar. Kommunbiblioteket stöder skolorna med litteratur, deltar i skolbiblioteksråd och ansvarar för det årliga statliga bidraget från Statens kulturråd. Förskolorna i Boxholm och dagbarnvårdarna samarbetar aktivt med kommunbiblioteket.

Boxholms bibliotek har öppet 40 timmar i veckan, under sommarlovet 29 timmar. Utlåningsstationen i Rinna har öppet 1 timme i veckan. Skolbiblioteket på Stenbockskolan har öppet 9 timmar i veckan. Där bör strävan vara att ha öppet under hela veckan på skoltid, dvs drygt 30 timmar i veckan. I Åsbo ansvarar lärarna tillsammans för att barnen ska kunna använda skolbiblioteket under hela skoltiden.

Statistik hämtad från Boxholms biblioteks hemsida, verksamhetsstatistik och jämförande statistik för Östergötlands bibliotek och för riket hämtad från Folkbiblioteken 2004 (Kulturrådet). **Bilaga 1.**

8. Balanserade styrkort

Boxholms kommun använder balanserade styrkort som kvalitetssystem. Bibliotekets styrkort med handlingsplaner utgör en del av biblioteksplanen. **Bilaga 2.**

9. Bibliotekens verksamhet – behov och ansvarsfördelning

Ålder	Biblioteksbehov	Bibliotek/nämnd	Lagtext/Manifest/ Dokument
0-6 år	Stärka barns språkutveckling. Samarbete med BVC, barnomsorg, förskola, småbarnsföräldrar. Barnböcker, barnkultur	Folkbibliotek Kommunstyrelsen	Bibliotekslagen § 9 Unescos folkbiblioteksmanifest Lpfö 98 Handlingsplan för språklig utveckling UP Barn och ungdomar
6-16 år	Vara ett redskap i skolans pedagogiska arbete	Skolbibliotek BUN	Bibliotekslagen § 5,8,9 Unescos skolbiblioteksmanifest Lpo 94 Handlingsplan för språklig utveckling UP Skolbibliotek

6-19 år	Stärka barns och ungdomars läsning och kunskapssökande genom samarbete med skolan	Folkbibliotek Kommunstyrelsen	Bibliotekslagen § 9 Unescos folkbiblioteksmanifest Handlingsplan för språklig utveckling UP Barn och ungdomar
16-19 år	Vara en del av gymnasieskolans pedagogiska arbete	Gymnasiebibliotek Ansvarig nämnd på studieorten	Bibliotekslagen § 5,8,9 Unescos skolbiblioteksmanifest Lpf94
19 år-	Vara ett redskap i individens livslånga lärande	Folkbibliotek Kommunstyrelsen	Bibliotekslagen §2, §10 UP Vuxnas lärande UP Lokalhistoria och släktforskning UP Tillgänglighet
0-100 år	Förmedla kunskap och upplevelser. Litteratur, information, rikt kulturutbud, vägledning, IT, 24-timmarsbiblioteket	Folkbibliotek Kommunstyrelsen	Bibliotekslagen § 2, § 10 Unescos folkbiblioteksmanifest Bibliotekets alla UP Inriktningsmål Kulturpolitiskt program
0-100 år	Särskilda tjänster till grupper med speciella behov. Läsandikapp och andra funktionshinder. ”Boken kommer”.	Folkbibliotek Kommunstyrelsen	Bibliotekslagen § 8 UP Medier UP Tillgänglighet Handikappolicy för Boxholms kommun

10. Utvecklingsplaner

Folkbibliotekets utvecklingsplaner (UP) skall ses över varje år och utgör en del av biblioteksplanen. **Bilaga 3.**

Utvecklingsplan:

- Barn och ungdomar
- IT
- Vuxnas lärande
- Medier
- Tillgänglighet
- Program- och utställningsverksamhet
- Lokalhistoria och släktforskning
- Samhällsinformation
- Personal

Utvecklingsmål:

- Utöka tjänsten som barn/skolbibliotekarie till heltid.
- Omfördela personaltid till 24 timmarsbiblioteket för att kunna marknadsföra de digitala tjänsterna.
- Utveckla samarbetet mellan bibliotek/lärcentrum/näringslivsservice/folkbildning. Utöka antalet studieplatser i biblioteket.
- Fortsätta satsa på nya typer av medier.
- Ta fram en tillgänglighetsplan för lokal och medier.
- Vidga intresseområden och söka nya samarbetspartners.
- Lokalisera och dokumentera lokalhistoriskt material.
- Samarbeta med turism, växel och näringslivsservice för utökad medborgarinformation.
- Fortsätta sträva mot vår vision.

Skolbiblioteken är en del av skolans pedagogiska verksamhet, redskap i skolans strävan att stärka elevernas skolresultat. Detta framgår i skolbibliotekets utvecklingsplan. **Bilaga 4.**

11. Strategi för framtiden

Biblioteksplanen för Boxholms kommun ska peka på framtida utvecklingsvägar för biblioteksverksamheten. Ska biblioteket fortsätta att vara framgångsrikt, måste vi ligga steget före, möta besökarna med positiva överraskningar och därmed fortsätta att profilera vår utmärkta service. Vi måste ge biblioteksbesökarna en tidsenlig service och ett professionellt bemötande i en stimulerande miljö. På biblioteket ska man kunna hitta det man inte visste fanns.

Efter biblioteksbranden 1995 byggde vi upp ett ”framtidslbibliotek” i Boxholm. Många av de tankar vi hade då, håller även idag men dagens biblioteksanvändare efterfrågar ett bredare utbud av tjänster. Syftet med biblioteksbesöket är inte längre enbart boklån och informationstjänster. Besökssiffror, brukarundersökningar och enkäter visar på förändrade mönster, nya behov och förväntningar hos biblioteksbesökarna. Biblioteket är idag en mötesplats, en plats för studier och informationssökning, för samtal och kulturupplevelser. Biblioteket arbetar idag med att erbjuda kunskap, information eller upplevelser i en form som passar varje enskild brukare, tryckt eller digitalt, som text, ljud eller bild eller i format anpassade för speciella behov, funktionshinder mm.

Personalen är bibliotekets viktigaste resurs. På biblioteket i Boxholm har vi varit tidigt ute med att fokusera på bemötandefrågor och vi har ett väl utvecklat servicetänkande.

- **Kärnan i biblioteksarbetet är mötet med besökaren. Fokus ska ligga på att utveckla bemötande och service till besökaren både i bibliotekslokalen och i 24-timmarsbiblioteket.**

12. Biblioteket medverkar till utvecklingen av Boxholm

Biblioteken i Sverige används av en större del av befolkningen än någon annan frivillig verksamhet. Nästan 70 % av befolkningen i Sverige idag är biblioteksanvändare enligt färsk forskning. Biblioteken står för en basservice som är högt skattad av medborgarna. Av nya svenskar är en ännu större andel biblioteksanvändare än vad som gäller svenskar i stort (Kulturrådet).

När Glesbygdverket i en enkätundersökning ställde frågan till ett stort antal personer vilka faktorer som spelar roll vid deras val av bostadsort, fanns bibliotek inte med bland svarsalternativen. Ändå svarade så många som 33 % i enkäten att bibliotek var viktigt. De hade själva skrivit till bibliotek i sina svar. Bibliotek kom på sjunde plats efter livsmedelsaffär, bank, postservice, vårdcentral, sjukhus och polis, men före barnomsorg, grundskola, apotek, bensinstation och långt före bio, brandkår och systembolag. (Glesbygdverket 2004).

- **Ett bra bibliotek är viktigt för att Boxholm ska uppnå målet att vara det självklara valet för boende. När Boxholm lockar nya invånare att bosätta sig i kommunen, är biblioteket en faktor att räkna med.**
- **Bibliotek är viktiga redskap för kulturpolitik, för utbildningssträvanden, för samhällsbyggnad, för demokrati och integration.**
- **Biblioteket har en central roll som mötesplats och kulturcentrum och bidrar till att göra människor stolta över sitt samhälle.**

Ekonomiskt utfall 2005

Mediekostnader	331
Personalkostnader	1196
Lokalkostnader	691
Övriga kostnader	374
Summa driftskostnader	2592
Intäkter	71

Jämförelse med biblioteken i Östergötland och riketStatens kulturråds sammanställning Folkbiblioteken 2004 (*Kulturen i siffror 2005:2*)

	Boxholm	Östergötland	Riket
Biblioteksbesök/invånare	13,4	9,5	8,1
Utlån per invånare	10,6	9,0	8,3
Utlån per barn (0-14 år)	21,7	20,4	18,3
Antal barnböcker per barn	10,5	7,2	8,6
Antal böcker per invånare	4,8	4,2	4,7
Kostnad per lån	47	39	44
(Här redovisar Sveriges kommuner allt från 30 upp till 93 som kostnad per lån.)			

Statistik är alltid svår att tyda och frågan om vad biblioteksstatistiken egentligen ska mäta är under omprövning. Statens kulturråd håller på att se över insamlandet av värden för den årliga biblioteksstatistiken. Ett samband torde dock vara säkert och det är sambandet mellan ett högt medieanslag och höga utlåningssiffror.

Nyckeltal för Boxholms bibliotek

Nyckeltal	2002	2003	2004	2005
Bokbestånd	24 593	24 289	25 296	24 783
därav barnböcker	10 197	10 064	9 799	9 428
Tidningar	7	7	6	6
Tidskrifter	91	86	81	78
AV-mediebestånd	2 076	2 403	2 695	2 866
Total utlåning	53 862	55 682	56 044	50 715
Barnböcker	20 788	20 810	20 299	18 308*)
Vuxen skön	16 149	14 902	14 375	12 240
Vuxen fackböcker	13 014	15 913	17 785	16 819
AV-medier	3 911	4 057	3 585	3 348
Utlån/invånare	10,2	10,5	10,6	9,7
Besök	68 035	78 000	71 037	64 360
Besök/bibl.dag	243	278	251	237
Besök/invånare	12,9	14,7	13,4	12,3
Datorbokningar	2 400	3 450	3 387	3 124

*) Utlåningen av barnböcker har gått ner 2005 på folkbiblioteket men samtidigt har utlåningen på skolbiblioteket gått upp med 3000 lån.

Verksamhetskort/Styrkort Biblioteket

Vision

Att vara ett bibliotek för alla
- en källa till kunskap,
självinsikt och glädje

Verksamhets idé

Biblioteket ska utvecklas till ett allsidigt centrum
för kultur, kunskap och information
och bidra till att göra människor stolta över Boxholm

Ekonomi	Kund	Personal	Arbetsätt	Utveckling & lärande
<p>Verksamhetsmål</p> <p>– Bibliotekets budget inom ram</p>	<p>– Få besökarna att trivas och ge dem den hjälp de behöver</p> <p>- Skapa och stärka läsvanor hos alla barn i kommunen</p>	<p>– Frisk personal som trivs med sitt arbete</p> <p>– Engagerad och ansvarstagande personal</p> <p>– Personal med rätt kompetens</p>	<p>– Utveckla och marknadsföra bibliotekets tjänster</p> <p>– Betona vår lokala profil</p> <p>- Arbeta processororienterat och resurs-effektivt</p>	<p>– Lärande organisation</p> <p>– Relevant omvärldsbevakning</p>
<p>Framgångsfaktorer</p> <p>– Korrekta beslutsunderlag</p> <p>– Kontinuerlig resultatuppföljning</p> <p>– Väl grundad resursfördelning</p> <p>– Ekonomisk helhetssyn</p>	<p>– Pedagogiskt förhållningssätt = vänligt bemötande</p> <p>-Samarbeta med BVC, förskola och skola (Handlingsplan för språklig utveckling)</p> <p>– Vara en attraktiv mötesplats där människor träffas</p>	<p>– Motivera, diskutera och peppa varandra</p> <p>– Tydligt och nära ledarskap</p> <p>– Attraktiv arbetsmiljö</p> <p>– Professionell personal</p>	<p>– Utveckla 24-timmarsbiblioteket på internet</p> <p>– Lokalanpassa medier och tjänster</p> <p>– Beskriva och kvalitetssäkra bibliotekets huvudprocesser</p>	<p>– Skapa förutsättningar för lärande, dialog och reflektion</p> <p>– Utbilda individen till gagn för verksamheten och samhället</p> <p>– Vara nyfikna, öppna och finnas med på arenor och i nätverk</p>

Mått & Nyckeltal

<p>– 40 % av bokanslaget ska gå till inköp av litteratur för barn och ungdom</p> <p>- 10 % av mediaanslaget ska gå till inköp av medier för vuxnas lärande</p>	<p>– Kundenkät, där vi ska uppnå nivå 4 = Bra</p> <p>- Fortsatt deltagande i lokala, regionala och nationella nätverk</p> <p>- Marknadsföra bibliotekets söktjänster vid bibliotekets användarträffar, minst 10 ggr</p>	<p>– Aktivt deltagande i planeringsmöten 10 gånger per år</p> <p>– Medarbetar- och lönesamtal varje år</p> <p>– Minst fyra utbildningsdagar per år</p>	<p>- Minst 10 biblioteksprogram med minst 500 besökare</p> <p>- Hemsidan anpassas till handikappade</p>	<p>– Samtliga har ansvarsområden för bibliotekets omvärldsbevakning under år 2006</p> <p>-Bevakningsrapportering varje planeringsmöte</p>
--	---	--	---	---

Boxholms biblioteks utvecklingsplaner:

1. Barn och ungdomar

Inriktningsmål:

- **Barn och ungdomar skall prioriteras**

Verksamhetsmål:

- **Alla barn och ungdomar i Boxholm erbjuds årligen minst en kulturupplevelse inom ramen för det kommunala barnkulturanslaget**

1.1 Att väcka läslust

Verksamhetsmål:

- **Biblioteket ska verka för att skapa och stärka läsvanor hos alla barn i kommunen**

Barns läsande har gått ner enligt Kulturrådet. En orsak kan vara att upplevelser serveras lättillgängligt och kravlöst på andra håll, i TV, dataspel, video. Att börja läsa böcker kräver en kraftansträngning men ger mångfaldigt igen. För att locka till läsning måste vi kunna förmedla lusten och ge chanser till läsupplevelser. Det är de upplevelserna som avgör om en ung människa blir läsare. Läsupplevelsen kan ha formen av lyssnande eller tyst läsning. Det spelar ingen roll. Det viktiga är mötet med berättelsen, de egna inre bilderna. Språket och växandet får man på köpet.

Att arbeta läsfrämjande är en huvuduppgift för biblioteket. Det handlar om samarbete med skola och förskola, BVC, föräldrar m.fl. men också om att skapa en attraktiv miljö för barn och att vara öppen för nya arbetssätt.

- Biblioteket ska arbeta aktivt för att stimulera barns läs- och språkutveckling. Mötet med språket och läsningen ska ske tidigt och vara fyllt av glädje, väcka nyfikenhet och lust.

Folkbiblioteket har under en lång följd av år prioriterat verksamhet riktad till de minsta barnen, deras föräldrar och förskolepersonalen. Vi stöder även aktivt lässtimulering i skolans lägre årskurser. Skolbiblioteket har huvudansvaret för de äldre barnens kunskapssökande i sin roll som redskap i skolans pedagogiska arbete.

Mätbart mål enligt styrkort:

- **40 % av bokanslaget ska gå till inköp av litteratur för barn och ungdom**

1.1 Ungdomar och bibliotek

Biblioteken ska bemöta varje ung människa respektfullt och välkomnande.

För unga är stöd i studier viktigt på biblioteket. Speciella programinslag riktade till ungdomar och olika medier som t.ex. fantasy, serier, rollspelsböcker, tidskrifter, musik och dvd liksom ungdomars eget skrivande kan betyda vägar vidare. Ungdomarna ska själva ges möjlighet att påverka mediautbud och programverksamhet.

- Folkbiblioteket ska ha ansvaret att stärka barn och ungdomars läsning och kunskapssökande under hela deras skoltid – inte bara i de lägre årskurserna.
- Biblioteket ska erbjuda en ungdomsverksamhet som stöder ungdomars växande och utveckling och som visar på de möjligheter som ett bibliotek har.
- Biblioteket vill utveckla ungdomssidorna på 24-timmarsbiblioteket och bygga upp interaktiva tjänster som kan intressera unga människor.

För att kunna utveckla nya former av verksamhet för unga, ta tillvara deras inneboende kraft och stödja dem i deras utveckling behövs en speciell tjänst med inriktning på ungdomar. Tjänsten kan liksom idag delas av folk- och skolbiblioteket med huvudsaklig placering på Stenbockskolan, så att skolbiblioteket kan vara öppet under större delen av skoldagen. Se även skolbibliotekets utvecklingsplan.

Utvecklingsmål:

- **att utöka tjänsten som barn- och skolbibliotekarie från en halvtidstjänst till en heltidstjänst med inriktning på biblioteksservice till ungdomar**

2. IT på biblioteket

Biblioteken har varit snabba att ta till sig den nya tekniken. Datorer och digitala medier har sedan länge en självklar plats i biblioteken. Den snabba utvecklingen har betytt en kraftig servicehöjning för biblioteksbesökarna.

2.1 24-timmarsbiblioteket

24-timmarsbiblioteket på internet, <http://biblioteket.boxholm.se>, utvecklades i ett Mål2-projekt under ledning av Länsbibliotek Östergötland. Boxholms biblioteks hemsida publicerades i november 2001. Det virtuella biblioteket kompletterar det fysiska biblioteket. Det är ett bibliotek som når många användare och som ständigt är öppet och tillgängligt.

I 24-timmarsbiblioteket kan besökarna uträtta många av sina biblioteksärenden när som helst under dygnet. De kan söka bland bibliotekets medier, göra reservationer och omlån, låna e-böcker och e-ljudböcker, söka i länklistor och databaser, ”Fråga biblioteket”, ta del av lästips, själva ge inköpsförslag eller skriva ut tidskriftsartiklar. Fler tjänster planeras, bland annat en samsökningsfunktion för lokalisering av biblioteksmedier. En gemensam biblioteksportal för Biblioteken i Östergötland är under uppbyggnad.

En del av kommunens service kommer att göras tillgänglig hela dygnet. Biblioteket har kommit en bra bit på väg och 24-timmarsbiblioteket kommer att ingå som en naturlig del i kommunens service till invånarna.

- Biblioteket ska fortsätta att utveckla 24-timmarsbiblioteket genom att successivt utöka antalet tjänster så att tillgänglighet och användbarhet ökar.
- Barnens bibliotek på nätet och nya ungdomssidor ska utvecklas i samarbete med skolbiblioteket.

Fler och fler använder sig av våra tjänster på internet och det är viktigt för oss att kunna ge snabba svar och att kvalitetssäkra även dessa tjänster. Vi har många alerta brukare inte minst bland

vuxenstuderande och vi ser att kontakter via bibliotekets hemsida på internet blir allt viktigare. Även för dem som söker information om Boxholms kommun i syfte att kanske flytta hit, spelar bibliotekets hemsida en roll som en del i marknadsföringen av kommunen.

2.2 Att minska de digitala klyftorna

Till ökad IT-användning i samhället hör risker för ökade digitala klyftor. Biblioteken har en viktig roll i att motverka ett digitalt klassamhälle. Idag handlar det inte bara om att erbjuda tillgång till publika datorer utan framför allt om användarundervisning och att lära dataovana att ta del av samhällstjänster på Internet.

- Biblioteket ska erbjuda tillgång till publika datorer.
- Biblioteket ska erbjuda användarundervisning för enskilda, för olika grupper och i olika former

Mätbart mål enligt styrkort:

- **Hemsidan anpassas till handikappade**

Utvecklingsmål:

- **att omfördela personaltid till 24-timmarsbiblioteket för att kunna marknadsföra de digitala tjänsterna**

3. Vuxnas lärande

Verksamhetsmål/framgångsfaktor:

- **Personalen ska ha ett pedagogiskt förhållningssätt (= vänligt bemötande)**

Studerande söker sig till biblioteken i en utsträckning som aldrig förr. Vuxenutbildning och decentraliserad högskoleutbildning har medfört att biblioteken ger omfattande service till alla slags studerande från svenskstuderande vid SFI till högskolestudenter.

Stöd till studier tillhör bibliotekets basverksamheter. I Boxholm är vuxenstuderande en prioriterad målgrupp. Det gäller såväl utbildning på olika nivåer, som självstudier och det fria kunskapandet. Biblioteket saknar idag speciella studieplatser förutom de som finns i Atterbomrummet.

- Biblioteket fortsätter att stödja vuxna studerande. Bibliotekets stöd till vuxnas lärande bidrar till höjd utbildningsnivå i kommunen och innebär en framtidssatsning för Boxholm

Mätbart mål enligt styrkort:

- **10 % av medieanslaget ska gå till inköp av medier för vuxnas lärande**

Utvecklingsmål:

- **att utveckla samarbetet bibliotek/lärcentrum/näringsliv/folkbildning**
- **att utöka antalet studieplatser i biblioteket**

4. Medier

Verksamhetsmål/framgångsfaktor:

- **Biblioteket ska ha ett medieutbud som ständigt förnyas med utgångspunkt i brukarnas önsningar och behov**

Den tryckta boken kompletteras idag av nya medieformer. Biblioteken måste kunna tillhandahålla många olika typer av medier, t.ex. ljudböcker, e-böcker, e-ljudböcker, dvd, talböcker, cd-rom, databaser och digitala länkar. Film, multimedia och musik finns också med i bibliotekens utbud. Alltmer facklitteratur och information trycks överhuvudtaget inte, utan finns enbart på internetsidor, som kan uppdateras.

Alltfler läsare upptäcker ljudboken. Att "läsa med öronen" är för många ett mer naturligt sätt att ta till sig en litteraturupplevelse - dessutom kan man göra något annat samtidigt som man lyssnar till en bok. Många som arbetar ensamma (t.ex. chaufförer, skogsarbetare, bönder och hemarbetande) har upptäckt ljudboken. Ljudboken och e-ljudboken gör läsoplevelser tillgängliga även för svaga och ovana läsare.

Att erbjuda ett brett utbud av olika medieformer innebär ökade kostnader. Ändå är de nya medierna en självklarhet på biblioteken. De möter stor uppskattning och skapar ett mervärde för besökarna. Men allt behöver inte finnas överallt. Det är inte mängden medier i det egna biblioteket som är avgörande, utan hur biblioteket kan göra samtliga medier tillgängliga. Exponering är avgörande, liksom snabba sökvägar och täta transporter mellan östgötabiblioteken. Ett försök med fritt medieflöde mellan östgötabiblioteken pågår under 2006.

Att fördela anslaget för medier, så att det speglar våra brukares behov, kräver en aktiv omvärldsbevakning och ständig kompetensutveckling hos bibliotekets personal. Detta är vår absoluta kärntjänst och vi arbetar mot att ständigt ligga i framkant i vår mediebevakning. Vi måste också vara lyhörda mot våra brukare och uppmana dem till dialog och till att ge inköpsförslag både på plats i biblioteket och via bibliotekets hemsida.

- Mediebeståndet ska vara aktuellt, brett och mångsidigt. Det ska spegla brukarnas intresse och efterfrågan och hålla hög kvalitet.
- Att tillhandahålla ett växande antal databaser (även hemifrån) är ett viktigt inslag i medieutbudet. Gemensamma länslicenser gör abonnemangsavgifterna billigare.
- Prenumeration på bibliografisk service kvalitetssäkrar bibliotekskatalogen och gör alla medier lättare att hitta.
- Biblioteket tillhandahåller litteratur för invånare med annan etnisk och språklig bakgrund än den svenska.
- Samlingarna dimensioneras och profileras efter utlåning.

Mätbart mål enligt styrkort:

- **All personal har ansvarsområden för bibliotekets omvärlds- och mediebevakning**
- **Bevakningsrapportering varje planeringsmöte**

Utvecklingsmål:

- **att fortsätta satsa på nya medier**
- **att fortsätta arbeta tillsammans med länsbiblioteket mot ökat samarbete i Biblioteken i Östergötland**

5. Tillgänglighet – Bibliotekets särskilda tjänster

Alla människor har rätt till kulturupplevelser och litteratur. Ibland behövs särskilda insatser, som att undanröja fysiska hinder i lokalerna eller att kunna erbjuda speciella medier. Funktionshinder ska inte vara ett bibliotekshinder.

Folkbiblioteket erbjuder biblioteksservice till äldreboenden och gruppboende och ”Boken kommer”-service i hemmet till äldre och funktionshindrade som inte kan ta sig till biblioteket. Väntjänsten hjälper till att köra ut böckerna. Kontakten med biblioteket är viktig. Böckerna betyder kontakt med livet och människorna, stimulans och upplevelser.

På biblioteket finns talböcker och andra medier anpassade med tanke på olika funktionshinder. Talböcker lånas ut på biblioteket eller skickas med post. IT-utvecklingen har inneburit en positiv utveckling inte minst för synskadade. Genom anpassade datorer kan synskadade idag ha tillgång till i stort sett all information. Biblioteket håller på att gå över fullt ut till digitala Daisy-talböcker. För dyslektiker eller synskadade betyder de digitala talböckerna att de kan lyssna på böckerna i datorn, i dvd-spelaren, mp3-spelaren eller en särskild talboksspelare.

- Biblioteket erbjuder ”Boken-kommer”-service
- Biblioteket erbjuder särskilda medier anpassade för olika handikapp
- Antalet daisy-talböcker ökas då biblioteken får tillstånd att kopiera själva

Under hösten 2005 gjordes en arkitektgranskning av bibliotekslokalerna på uppdrag av Statens Kulturråd. Senast 2010 ska lokalerna vara handikappanpassade.

Utvecklingsmål:

- **att ta fram en tillgänglighetsplan för både lokaler och medier**

6. Program- och utställningsverksamhet

Det är viktigt att människor ges möjlighet till upplevelser av olika slag oavsett var man bor. Biblioteket bidrar till att berika människors liv genom att erbjuda spännande författarbesök och föreläsningar inom olika områden. Genom att få ta del av andra människors skapande växer också vår egen kreativitet. Möten med andra människor och utbytande av tankar och idéer gör våra liv mer meningsfulla. Biblioteket ger kommuninvånarna i Boxholm möjlighet att dela med sig av egna kunskaper, eget skapande och egna tankar till andra. Genom en väl planerad program- och utställningsverksamhet kan biblioteket medverka till att höja livskvaliteten hos boxholmsborna och erbjuda ett alternativ till tevetittandet. Att vidga den egna rollen och göra biblioteket till en aktiv part i det lokala kulturlivet ser vi som god marknadsföring av biblioteket.

- Biblioteket erbjuder kommuninvånarna ett varierat programutbud av god kvalitet i samarbete med föreningar, studieförbund och privatpersoner.
- Biblioteket har omväxlande utställningar året om, där vi försöker hålla oss informerade om olika trender och intresseområden. Invånarna i Boxholm är välkomna att visa upp sina färdigheter.
- Något eller några av programmen och utställningarna varje år ska spegla vår lokala historia.

Mätbart mål enligt styrkort:

- **att ha minst 10 biblioteksprogram med minst 500 besökare**

Utvecklingsmål:

- att vidga intresseområdena och söka nya samarbetspartners så att biblioteket når ut till nya människor

7. Lokalhistoria och släktforskning

Verksamhetsmål:

- att betona vår lokala profil

Hembygdens historia och traditioner hålls levande för att människor ska kunna känna sig rotade i sin bygd. I Boxholm är många livligt intresserade av sin lokala historia, vilket även avspeglar sig i bibliotekets utställnings- och programutbud.

- Bibliotekets lokalhistoriska samlingar utvecklas och hålls tillgängliga för allmänheten.
- På biblioteket finns relevanta databaser och annat material för lokalhistorisk forskning och släktforskning tillgängliga för allmänheten i Atterbomrummet.
- Biblioteket ska samverka med Kulturarv Östergötland och övriga kulturarvsaktörer lokalt och regionalt och medverka vid gemensamma studiedagar.

Utvecklingsmål:

- att lokalisera och dokumentera lokalhistoriskt material och göra det sökbart för forskning

8. Samhällsinformation

Framgångsfaktor:

- att vara en attraktiv mötesplats där människor träffas

Biblioteket är tillgängligt för alla oavsett bakgrund och ska ge fri och jämlik tillgång till information. Faktorer som boende, ålder, arbetstider, funktionshinder, språk och ekonomi ska inte utgöra något hinder. Att marknadsföra bibliotekets tjänster - inte minst Internettjänsterna - som en viktig del i medborgarnas åtkomst av samhällsinformation kan utvecklas. Biblioteket som en del i kommunens medborgarinformation tillsammans med turist- och näringslivsservice är föremål för utredning. Biblioteket är också ett utmärkt forum för öppen samhällsdebatt.

- Biblioteket ska vara ett lokalt informations- och kulturcentrum och inspirera kommuninvånarna till att delta i den demokratiska processen.
- Biblioteket ska vara en garant för medborgarnas tillgång till all sorts samhällsinformation.
- Biblioteket ska skapa förutsättningar för att medborgarna själva ska kunna hitta relevant information

Utvecklingsmål:

- att utveckla samverkan bibliotek, turism, näringslivsservice och växel för utökad medborgarinformation

9. Personal

Verksamhetsmål/framgångsfaktor:

- **att få besökarna att trivas och ge dem den hjälp de behöver**
- **att ha ett pedagogiskt förhållningssätt = vänligt bemötande**

Personalen är bibliotekets viktigaste resurs. Vi har en attraktiv arbetsmiljö, vi trivs och är friska, vi tar stort eget ansvar, är engagerade och försöker att motivera och peppa varandra. På biblioteket i Boxholm har vi varit tidigt ute med att fokusera på bemötandefrågor. Vi har ett väl utvecklat servicetänkande. I den fokusgrupp som gjordes med politikerna i kultur- och turismutskottet kunde de inte hitta några utvecklingsområden som personalen inte har hittat själva. I intervjuerna framhålls personalens servicetänkande och öppna, positiva förhållningssätt. Vi är självgående och drivs av en ständig vilja till förbättring av kvalitet och service med våra brukare i centrum. Vi får många bevis på att politikerna i Boxholm är stolta över sitt bibliotek. Vi som arbetar på biblioteket vill bidra till att göra människor stolta över Boxholm.

För att möta brukarnas nya krav och skilda behov behövs kompetent och välutbildad personal. Varje anställd på biblioteket ska genomgå vidareutbildning varje år både externt och internt. Det är viktigt att avsätta tid för internutbildning och det åligger alla som genomgått en extern utbildning att delge övriga kollegor sina kunskaper.

Under perioden 2010-2014 går all bibliotekspersonal i pension utom barnbibliotekarien på 25 % tjänst. Vid nyrekrytering bör de utvecklingsmål som finns i biblioteksplanen vara vägledande. Biblioteksverksamheten är under ständig utveckling. Att hitta rätt personal för framtida arbetsuppgifter är viktigt.

- All verksamhet på biblioteket ska bygga på professionalism, arbetsglädje och serviceanda
- Biblioteksverksamheten ska genomsyras av en positiv människosyn, respekt och lyhördhet

Mätbart mål enligt styrkort:

- **att genomföra en kundenkät, där vi ska uppnå nivå 4=Bra**
- **att all personal ska få minst fyra utbildningsdagar per år**

Utvecklingsmål:

- **att fortsätta sträva mot vår vision**

Bibliotekets vision:

Att vara ett bibliotek för alla - en källa till kunskap, självinsikt och glädje

Verksamhetsidé:

Biblioteket ska utvecklas till ett allsidigt centrum för kultur, kunskap och information och bidra till att göra människor stolta över Boxholm

Boxholms skolbiblioteks utvecklingsplan

Folk- och skolbibliotek har olika uppdrag. Folkbiblioteket är till för alla kommuninvånare medan skolbiblioteket är till för eleverna och skolans personal. Skolan har utvecklats mot ett elevaktivt och undersökande arbetssätt. Eleverna söker själva information från olika källor och bearbetar den för att utvinna kunskap. Ett sådant arbetssätt ställer stora krav på elever och pedagoger. Skolbiblioteket behövs mer än någonsin som ett pedagogiskt redskap. Forskning visar att bra skolbibliotek ger bra skolresultat. Utvecklingen av skolbiblioteket är en viktig del i utvecklingen av skolan.

Samverkan mellan folkbibliotek och skola är viktigt och nödvändigt. Folkbibliotekets resurser ska användas för skolans utveckling t. ex. för klassbesök, komplettering av medier för temaarbeten och lån av olika former av medier för lästräning och lustläsning.

- **För att fungera optimalt behöver skolbiblioteket vara öppet och bemannat under hela skoldagen alla skoldagar**

Huvuduppgifter : Vara ett hjälpmedel i skolans pedagogiska arbete Stimulera läslusten och lusten att lära

- Vara ett öppet och aktivt media- och informationscentrum.
- Bibliotekarien ska kunna delta i pedagogisk planering, ämneskonferenser och studiedagar för att integreras i skolans arbete.
- Stödja elever med särskilda behov och samarbeta med pedagoger och assistenter
- Skönlitteratur – böcker som lockar till läsning. Se till att det finns ett brett utbud av olika genrer, ämnen, stilar, synvinklar, svårighetsgrader för att stimulera elevernas lust till läsning, ge dem möjligheter att utveckla sin läsförmåga och sitt tänkande etc. Här har folkbiblioteket en kompletterande roll.
- Köpa in (i möjligaste mån) de böcker eleverna frågar efter – att få in böcker i beståndet som de verkligen vill läsa. Om eleverna känner att de kan påverka, ökar läslusten. Uppmuntra eleverna att ge förslag och vara uppmärksam på vad de saknar i bibliotekets utbud. Inköpsamverkan med folkbiblioteket.
- Köpa in (i möjligaste mån) de böcker lärare/skolpersonal frågar efter.
- Hålla sig ajour med den aktuella bokutgivningen och komplettera inköpsförslagen från elever och lärare med egna idéer. Bibliotekarien har huvudansvaret för inköpen och är den som ytterst ska bedöma vad som ska köpas in.
- Se över mediabeståndet regelbundet för att kunna hålla det aktuellt och relevant. Tillgänglig statistik över utlånen ska användas som hjälp. Detta gäller både för vad som är lockande att läsa och för att facklitteraturen är aktuell. (Hänsyn måste tas till ekonomiska förutsättningar och tillgång på nyare böcker att köpa in)
- Samarbeta med lärarna om vad som behöver köpas in till de olika avdelningarna. Använda sig av lärarnas erfarenhet och ämneskompetens.
- Bibliotekslokalerna ska vara inbjudande, städade och rena. Det ska vara en trygg och lugn miljö där alla ska känna sig välkomna.
- Bibliotekarien ska vägleda elever och lärare genom att visa hur man söker information i bibliotekets katalog och på Internet och genom att ge boktips. Med nuvarande tid får detta ske under öppethållandet när behov av vägledning uppstår. Bibliotekarien ska vara tillgänglig, aktiv och uppmärksam när någon behöver hjälp. Med mer tid skulle det kunna ske systematiskt, både undervisning i informationssökning och bokprat.
- Vägledning ges också genom hur böckerna är uppställda i biblioteket och märkta och genom hur beståndet är inlagt i bibliotekskatalogen (med t.ex. ämnesord). Man kan också arbeta med skyltning av böcker och ha skriftliga boktips i biblioteket. Metoderna kan utvecklas och förbättras i mån av tid.

Biblioteksplan

Bilaga 5

Bibliotekslag (SFS 1996:1596)

Departement/myndighet: Kulturdepartementet SFS nr: 1996:1596

Utfärdad: 1996-12-20

Ändring införd: t.o.m. SFS 2004:1261 Omtryck: 1998: 1249

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 §

Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek. Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 §

På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 §

Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksuppgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera länecentraler.

5 §

Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 §

Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 §

Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap. Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för länecentralerna samt för sådan

biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § (Träder i kraft I:2005-01-01)

**Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.
Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004: 1261).**

8 §

Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 §

Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 §

Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.